

Методичний коментар до уроку “Казка очима різних митців”

Попелюшка поруч з нами

Попелюшчине привітання

На минулому уроці діти дивилися фрагменти балету Сергія Прокоф'єва “Попелюшка” та створювали власні ілюстрації до казки. Запропонуйте дітям розпочати урок з ознайомлення з ілюстраціями одне одного.

Розгляньте ілюстрацію та оживіть її — покажіть, як героїня рухається, який у неї голос, які в неї улюблені жести.

Уявіть, що Попелюшка з ілюстрації увійде у ваш клас.

- Як вона почуватиметься?
- Як привітається з вами?
- Уявіть, що вона до вас заспівала розспівку “День, день, добрий день” Світлани Садовенко (див. с. 15 підручника). Заспівайте разом з Попелюшкою цю розспівку в повільному та швидкому темпах.
- Що ви маєте зробити, аби Попелюшка почувалася у вашій спільноті вільно?

Знайомимося з композитором

Джоаккіно Россіні — італійський композитор, автор 39 опер. Чимало з них досі ставлять на сценах найзнаменитіших оперних театрів світу.

Джоаккіно Россіні зумів вдихнути нове життя в традиційну оперу. Його опери, написані зрозумілою всім музичною мовою, швидко ставали популярними серед різних верств населення. Це забезпечували жвавість і реалістичність, влучність і дотепність у зображенні характерів, стрімкість дії, багатство мелодій та витончених музичних прикрас. Милозвучні арії з опер Россіні наспівували в салонах і на вулицях.

Період інтенсивної творчості Россіні був доволі коротким — близько двадцяти років. Але за цей час композитор створив рекордну кількість опер, багато з яких майже одразу поставили в усіх столичних театрах Європи. Композитор швидко став відомим у всьому світі.

Майбутній композитор народився 29 лютого 1792 року в італійському містечку Пезаро в сім'ї мандрівних музикантів (батько — трубач і валторніст, мати — співачка). З дитинства Джоаккіно навчався співу, грі на клавесині й скрипці, а також вивчав теорію музики. Маючи гарний голос, співав у церковних хорах, виступав як акомпаніатор і диригент хору в оперних театрах. Россіні навчався музиці в Болонському музичному ліцеї, з 1806 року — член Болонської філармонічної академії. Одразу після закінчення академії Россіні написав першу оперу, потім упродовж 20 років створив решту своїх опер, а протягом іще 40 років життя майже не писав музики.

Уже в перших творах яскраво проявилися основні риси обдарування Россіні — мелодії, які легко запам'ятовуються, природність ритму, легкість комедійних сюжетів. Завдяки цьому в народі його стали називати “італійським Моцартом”. А ще композитор писав музику напрочуд швидко й легко. Найбільшим нововведенням для Італії того часу стало підвищення ролі оркестру, який у творах Россіні був живим, рухливим і блискучим. Композитор сміливо брався за роботу над будь-яким сюжетом, здавалося, що труднощів для нього не існувало.

Сучасники кажуть, що композитор хвалився, що може створити музику навіть до рахунку з магазину. І це було чистою правдою.

Россіні також був гурманом і кулінаром, називаючи високу кулінарію і музику “двома деревами одного кореня”. Міністри, послы й аристократи мріяли потрапити на його розкішні прийоми, де гостинний і усміхнений господар пригощав вишуканими стравами власного приготування.

Співуча історія Попелюшки

“Попелюшка, або Перемога доброчинності” — одна з найвідоміших опер Джоаккіно Россіні. Лібрето (віршована літературна основа великого вокального твору) Якопо Ферретті створене на основі казки про Попелюшку. Прем’єра відбулася 25 січня 1817 року в Римі. Цей твір Россіні написав у час, коли його опери мали величезний успіх, за рекордно короткий термін — лише за 24 дні.

Композитор поспішав завершити оперу в означений замовником термін, тому писав музику, не чекаючи повного тексту лібрето. Поспішали також і з репетиціями, аби швидше відбулася прем’єра.

Перше виконання відбулося вже через місяць. Артистам опера подобалася, але, як то кажуть, перший млинець нанівець. На прем’єрі 25 січня 1817 року вокалісти погано грали ролі та співали — опера й справді доволі складна. Заздрісники Россіні зловтішалися. Проте композитор залишався на диво спокійним — він не вперше мусив доводити право на життя своїх творів, а в якості своєї музики сумнівів він не мав. Друге виконання опери мало великий успіх, і протягом багатьох років ця вистава була одним із найпопулярніших творів Россіні.

На сцені Національної опери України “Попелюшка” вперше була поставлена лише 24 червня 2010 року. Це був спільний українсько-італійський мистецький проєкт Національної опери України, Посольства Італії в Україні та Італійського інституту культури в Україні.

Слухаємо та обговорюємо

Ви вже знаєте, що опера “Попелюшка” була написана понад 200 років тому, проте музика й досі не втратила своєї привабливості для слухачів. Уявіть, як тоді вдягалися люди. Уявіть, якими мали бути костюми акторів.

- Як гадаєте, чи цікаво сучасним людям слухати таку оперу? Чому?

Мабуть, приблизно так і розмірковували в Нідерландській національній опері й осучаснили постановку: не змінивши жодної ноти, жодного слова, вони вдягли акторів у сучасний одяг, актори почали рухатися так, як рухаються в житті й опера засяяла новими барвами.

Уявіть, що персонажі казок можуть жити з нами в одному місті, ходити з нами одними вулицями...

- Поміркуйте, який вигляд може мати сучасна Попелюшка. Опишіть її одяг.
- А який вигляд мали б мачуха та її доньки? Принц? Король?
- Чи обов’язково вони мали б бути справжніми принцом і королем? Чому?

Подивіться фрагмент опери італійського композитора Джоаккіно Россіні “Попелюшка” із сучасної постановки в Нідерландській національній опері — арію (фрагмент опери, що виконується солістом) Попелюшки у виконанні Ізабель Леонард.

Россіні трохи змінив сюжет відомої казки. Замість мачухи з’явився вітчим дон Маньїфіко, а замість туфельки принц шукає подарований браслет.

- Чи так ви уявляли костюм Попелюшки? Що вам хотілося б змінити?
- Про що розповідає Попелюшка своїм знайомим?
- Який настрій у Попелюшки? Чому? Як це передає музика та спів героїні?
- Як показано ставлення до Попелюшки простих людей?

Відчути й записати ритм до віршованого фрагмента казки “Попелюшка” та наспівати вірш дітям допоможе завдання 2 на с. 24 з [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Ми — персонажі казок

Подивіться фрагмент драматичної вистави “Попелюшка” зразкового театру “Росинка” з Мукачева та відчуйте себе в театрі.

Далі діти готуватимуть фрагмент вистави, і саме на це піде більша частина уроку. Звичайно, цього часу може не вистачити, тоді можете запропонувати дітям підготувати виставу в позаурочний час і показати її батькам та учням інших класів, а можна ще й запросити малят із дитячого садочка, що поблизу.

Підготуйте фрагмент осучасненої вистави про Попелюшку — сучасну або в майбутньому, наприклад, у 2050 році.

Порадьтеся та оберіть фрагмент, який інсценізуватимете. Пригадайте, хто працює над створенням вистави, і розподіліть обов’язки. Нехай хтось буде оператором і запише відео на згадку.

Вистава має містити музичні фрагменти — співи й танці, або ж можна наспівувати репліки персонажів.

Побувати в ролі художника-декоратора і створити власну декорацію до улюбленого епізоду казки “Попелюшка” дітям допоможе завдання на с. 25 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.